

evidentiam idem testatur; sed et nos, experti aliquando ejus hospitalitatem et charitatem, TESTIMONIUM PERHIBEMUS, omnibus hominibus, quotiescumque sermo de eo incidit; et nosti, Græcè, et nostis, et tu ipse, ac ceteri Christiani qui in eadem urbe cum Demetrio habitatis, probe nostis, quoniam TESTIMONIUM nostrum verum est, quod testimonium et laudes quas ei damus, verè sint; aut, ut alii, nosti me non esse mendacem, sed ex Spiritu veritatis, qui regit linguam et calumiam apostolorum Christi, ea scribere quæ scribe. Sic in fine Evangelii sui totidem verbis loquens de seipso in tertiâ personâ ait: *Et scimus quia verum est testimonium ejus.* Tot autem hic testibus confirmat Demetrii hospitalitatem et charitatem quâ ardebat et lucebat, non tantum Corinthi, ubi habitasse videtur, sed in longinquo, et usque in Asiam, ut ad imitationem et perseverantiam Caium magis accenderet. « Similes isti Demetrio prelatos et pastores in Ecclesiâ elegi oporteret, inquit Calharinus; pastorum enim est alios purgare, illuminare et perlicere; quod ut præstare possint, ipsimet prius purgati, illuminati et perfecti esse debent, ac talis famæ quæ sanctum odorem spargat, quo pondus et auctoritatem addant verbo divino quod predicant, aut prædicare debent. Sed contraria omnia sunt, promovent non virtutibus perfecti, sed parietes dealbati; succurre, Deus, Ecclesie tue, inquit, quia venit tempus miserendi ejus. » Talia deplorat Calharinus circa initia heresis Lutherana, quando major erat ecclesiasticorum et religiosorum quàm hodiè, Deo laus, dissolutio; sed multa tamen nobis adhuc ad perfectionem desunt, nec sumus quales esse debemus.

VERS. 15. — MULTA HABUI TIBI SCRIBERE; excusat iterum Epistolæ sææ brevitatem, sicut Epistolâ præcedenti, v. 12, ubi notavimus multa apostolos vivâ voce dixisse et disseruisse quæ non sunt mandata scriptis; ideoque non omnes traditiones agraphas respuendas esse, sicut sectarii nostri temporis faciunt; sed solum per atramentum et calamum scribere tibi; in præcedenti Epistolâ atramentum cum calamo ponit; unde omnia scriptiõnis instrumenta olim quæ hodiè fuisse videmus, nisi quod calamis arundineis potius quàm avium pennis scriberent, ut ex Martiali probari potest.

IN EPISTOLAM CATHOLICAM

B. JUDE APOSTOLI

Argumentum.

Beatus Judas Simonis, Jacobi Minoris, et Josephi Justi, sive Barsabæ, de quo mentio Act. 1, v. 25, frater, hujus epistolæ est auctor. Hi quatuor fratres vocantur fratres Christi, Matth. 15, v. 55, id est, cognati; nam matrem eorum Mariam Cleophae S. Joannes vocat B. Mariæ Virginis sororem, id est, cognatam,

VERS. 14. — SPERO AUTEM PROTINUS TE VIDERE; non videtur ergo in extremâ senectute hæc Epistola scripta à S. Joanne, sed in medio potius cursu Evangelii, quando adhuc ad longa itinera et mare ex Asiâ in Archaiam trajiciendum satis validus et vegetus erat. Deinde S. Paulus, cum Corinthi ageret, Caio isto, ad quem scribit S. Joannes, hospite usus fuit circa annum Christi 58; non est autem verisimile eundem Caium supervixisse usque ad extremam senectutem S. Joannis, quæ ad annum Christi 101 pervenit. Et os ad os, ore ad os, ut Epistolâ præcedenti, versu 12, exposuimus. LOQUEMUR; unde inutile esset multa tibi scribere, cum omnia melius vivâ voce dicturi simus. PAX TIBI, sit in hæc et æternâ vitâ. Pax ista est tranquillitas mentis, et quies in Deo, quæ in hæc vitâ propter concupiscentiâ bellum perfecta omnino non est, donec absorbeat quod mortale est à vitâ, 2 ad Corinth. 5, v. 4. Pacem autem loco salutis apprecari est mos Judæorum; unde etiam hodiè, quando quempiam salutant, dicere solent, *שלום scaloni lecha*, id est, pax tibi. SALUTANT TE AMICI, qui hic mecum sunt, quos licet tanto terrarum et marium spatio separatos, amicitia tamen christiane charitatis tibi conjungit. SALETA, etiam vicissim, AMICOS, meos, et ipsorum qui ibi apud vos sunt, et quidem, NOMINATIVI, non tantum generatim sub nomine amicorum, sed expressis singulorum nominibus propriis, quæ longum esset ascribere, et pro expressis haberi volo; quod magni amoris et familiaritatis erga singulos est indicium. Tali affectu erat magnus ille Apostolus erga omnes etiam infimæ sortis Christianos; tali debent etiam esse omnes prelati et pastores erga subditorum suorum minimos, et animas ipsorum; non corpus et vestem, aut paupertatem aspiciere. Quidam existimant jussisse ut amici nominatim quidem à Caio salutarentur, sed noluisse in Epistolâ nomina eorum ascribere, ne vel leviter offenderet eos qui in ordine aliis postponerentur; talis enim zelotypia et imperfectio animas etiam perfectorum interdum urit et conturbat.

tam, Joannis 19, v. 25. Eadem Maria Cleophae, scilicet filia, vocatur etiam Maria Alphaei, scilicet uxor, et Maria Jacobi, scilicet mater. Judas noster à S. Mattheo et S. Marco nominatur Thaddæus, quasi Mammæus; nam *ted* Syro-Chaldaicè mammam significat; quo modo adhuc hodiè mammam appellant Galli,

Græcus textus Matth. 10, v. 3, Judam vocat Lebeum, id est, cordatum: *לבב* enim Hebraicè cor significat.

De auctoritate hujus Epistolæ olim à quibusdam dubitatum est, quia de libro Enoch apocrypho sumit testimonium, ait S. Hieronymus. Sed à pluribus, et jampridem à conciliis variis et totâ Ecclesiâ in canonem recepta est. Unde malè Cajetanus dicit eam esse minoris auctoritatis quàm sint certæ Scripturæ sacræ, quasi adhuc auctoritas ejus sit incerta.

Plerasque autem suas sententias et dogmata ex 2 Pet. 2 sumpsisse videtur; speciali enim familiaritate S. Petro Judam adhæsisse apparet, si verum est quod Dexter Bivarit narrat, eum S. Petri comitem fuisse in Hispaniam. Sed Mariana etiam Hispanus, et plures alii negant S. Petrum unquam vidisse Hispaniam; deinde provincia quæ S. Judæ ad prædicandum Evangelium obtigit, non fuit Hispania in Occidente, sed

Mesopotamia et Persia in opposito planè Oriente, ut Martyrologium Romanum testatur.

Argumentum Epistolæ est fermè idem quod cæterarum Epistolarum catholicarum Jacobi, Petri, et Joannis, nempe fidem sine operibus non sufficere ad salutem, contra Simonianos, Nicolaitas et Gnosticos, primos nascentis Ecclesiæ hereticos, qui ex quibusdam S. Pauli subobscuris sententiis, sicut illa: *Arbitramur justificari hominem per fidem sine operibus legis*, ad Rom. 3, v. 28, occasionem acciderent, ut tanquam securi de salute quæ in fide est, bene vivere non curarent, inquit S. Aug., cap. 14 de Fide et Operibus, de illis hereticis interpretans illud 2 Pet. 3, v. 16: *In Epistolis charissimi fratris nostri Pauli sunt quædam difficulta intellectu, quæ indocti et instabiles depravant, sicut et cæteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem.*

IN EPISTOLAM CATHOLICAM

B. JUDE APOSTOLI

COMMENTARIA.

CAPUT UNICUM.

1. Judas, Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his qui sunt in Deo Patre dilectis, et Christo Jesu conservatis, et vocatis;

2. Misericordia vobis, et pax et charitas adimpleatur.

3. Charissimi, omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestrà salute, necesse habui scribere vobis; deprecans superceteri semel traditæ sanctis fidei.

4. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim præscripti sunt in hoc judicium) impij, Dei nostri gratiam transerentes in luxuriam, et solum Dominatorem et Dominum nostrum Jesum Christum negantes.

5. Commoneo autem vos volo, scientes semel omnia quoniam Jesus populum de terrâ Egypti salvans, secundò eos qui non crediderunt, perdidit;

6. Angelos verò, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reservavit;

7. Sicut Sodoma, et Gomorrha, et finitimæ civitates simili modo exornicate, et abeunte post carnem alteram, factæ sunt exemplum ignis æterni, poenam sustinentes.

8. Similiter et hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, majestatem autem blasphemant.

9. Cùm Michael archangelus cum diabolo disputans

CHAPITRE UNIQUE.

1. Jude, serviteur de Jésus-Christ, et frère de Jacques, à ceux que Dieu le Père a aimés, et que Jésus-Christ a conservés par sa vocation :

2. Que la miséricorde, la paix et la charité s'augmentent en vous de plus en plus.

3. Mes bien-aimés, ayant toujours souhaité avec une grande ardeur de vous écrire touchant le salut qui nous est commun, je m'y trouve maintenant obligé par nécessité, pour vous exhorter à combattre pour la foi, qui a été une foi laissée par tradition aux saints.

4. Car il s'est glissé parmi vous certaines gens dont il avait été prédit il y a longtemps qu'ils tomberaient dans ce jugement : gens impies, qui changent la grâce de notre Dieu en une licence de dissolution, et qui renoncent Jésus-Christ, notre unique maître, notre Dieu, et notre Seigneur.

5. Or je veux vous faire souvenir de ce qu'autrefois sans doute vous aurez appris, qu'après que le Seigneur Jésus est sauvé le peuple d'Israël, en le retirant de l'Égypte, il fit périr ensuite ceux qui furent incrédules.

6. Et qu'il retient liés de chaînes éternelles dans de profondes ténèbres, et qu'il réserve pour le jugement du grand jour les anges qui n'ont pas conservés leur première dignité, mais qui ont quitté leur propre demeure :

7. Et que de même Sodome et Gomorrhe, et les villes voisines qui s'étaient débauchées comme elles dans les excès d'impureté et s'étaient portées à abuser d'une chair étrangère, sont devenues un exemple du feu éternel par la peine qu'elles ont soufferte.

8. Après cela néanmoins, ces hommes souillent la chair par de semblables corruptions, et ils méprisent la domination, et maudissent ceux qui sont élevés en dignité.

9. Cependant l'archange Michel, dans la contesta-

Græca, etsi in quibusdam codicibus se vidisse quidam testentur. *ER. NUX*, habente hoc seculo, ET IN OMNIA SECLA SECLORUM, et in omnem æternitatem. Genitivum *seclorum* addidit interpres, ut clarius exprimeret æternitatem, quæ per *seculum seculi*, vel *seculum seclorum* in Scripturâ solet significari, tanquam quædam duratio quæ post elapsa omnia secula temporaria adhuc manet sine fine. Dicuntur autem gloria

magnificentiâ, imperium, potestas, ante omne seculum, seu ab æterno fuisse in Deo, non quòd creaturâ Deum ab æterno glorificaverint, aut Deus magnificentiam suam exercuerit, aut imperio vel potestate erga creaturas usus sit; sed quia virtus ei et auctoritas ad omnia ista inerat, inquit Carthusianus. *AMEX*, verè sic est.

IN EPISTOLAS CATHOLICAS DILUCIDATIO.

AUCTORE WOUTERS (1).

Præfatio.

Post quatuordecim Epistolas S. Pauli sequuntur septem catholice; quæ ita appellantur, non quia tradunt doctrinam catholicam (nam hæc etiam tradunt Epistolæ S. Pauli), sed quia ad universitatem fidelium sunt scriptæ. Vox enim *catholica* est vox Græca, quæ Latine idem sonat ac *universalis*. Hæc igitur nomine appellantur, quia non ad aliquam particularem ecclesiam, aut nationem scriptæ sunt, ut Pauli Epistolæ ad Romanos, Corinthios, Ephesios, etc., aut ad unum hominem, ut quæ ad Timotheum, Titum et Philemonem; sed quia generatim scriptæ sunt ad fideles dispersos in varias regiones. Nam Jacobus, in initio suæ Epistolæ, duodecim tribubus quæ erant in dispersione salutem dicit. Prima Petri mittitur ad electos advenas dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Asiæ et Bithyniæ. Secunda ad fideles in universum; aut certè ad eosdem, qui nominantur in primâ, missa fuit, uti liquet ex cap. 5, ubi dicit: *Hæc ecce vobis, charissimi, secundam scribo Epistolam*. Prima Joannis etsi apud nos nullam habeat inscriptionem, videtur tamen scripta fuisse ad omnes ab ipso eruditias gentes, quæ per Asiam ac Orientem erant variæ; nam quòd ad hæc scribat, satis innuere videtur verba cap. 1, v. 4 et 5. Quòd S. Judas etiam ad multas gentes scribat, clarè ex initio ejus Epistolæ liquet.

Verum quidem est quòd secunda et tertia Joannis ad privatas tantum personas scriptæ sint, sed tamen hoc non obstante omnes appellantur *catholice* à majori parte.

QUESTIO PRIMA.

De Epistolâ S. Jacobi.

Principaliora, et magis scitu necessaria, quæ circa hæc Epistolam inquiri ac discuti solent, hæc breviter per interrogationes et responsiones subjiciemus. Itaque

(1) Vid. Wouters vitam, vol. 25 *Cursus com. Script. sac.*, col. 767, 768.

non tantum in Judæa, sed etiam in gentium persecutione crudeliter vexaverint, liquet ex apostolicis Actis. Hinc illos S. Jacobus duxit consolandos et adhortandos ut persecutiones ac tribulationes patienter pro Christi nomine sustinerent.

Quæres 5° quænam sit ista dispersio duodecim tribuum, ad quas cap. 1, v. 1, S. Jacobus se scribere affirmat. Ante responsum nota plures fuisse Judæorum dispersiones: prima fuit, dum Salmanasar Assyriorum rex decem tribus duxit in captivitatem, et destruxit regnum Israel. Tunc enim plurimi, ut captivitatem evaderent, fugerunt ad vicinas gentes. Secunda dispersio fuit in captivitate Babilonica. Tertia sub Antiocho rege Syria, qui per varia et horrenda tormenta tentavit omnes Judæos in apostasiam deducere. Quarta dispersio fuit ob perfidiorum Judæorum in S. Stephanum et alios fideles persecutionem, de qua scribit S. Lucas, Act. 8, v. 1: *Facta est autem in illâ die persecutio magna in ecclesiâ quæ erat Jerosolymis, et omnes dispersi sunt per regiones Judææ et Samariæ, præter apostolos*. — Hoc notato, respondeo: Dispersio de qua mentionem facit S. Jacobus, non est illa sola de qua agit S. Lucas in Actibus apostolorum; nam cum ista dispersio tantum fuerit in Judæa et Samariâ, et isti fideles Judæi, qui ex decem tribus habitabant in Palestinâ, admodum pauci essent comparatione illorum qui habitabant in aliis regionibus; si istis sois scripsisset, non satis aptè dicere potuisset: *Duodecim tribubus, quæ sunt in dispersione*; ac proinde verius est quòd hæc Epistolâ scripta sit ad omnes fideles Judæos, qui tum in Judæa, tum in aliis, saltem adjacentibus, Judææ regionibus morabantur. Et idè etiam scripta est Græcè, quia nimirum Græca lingua erat quasi communis in Oriente, et plures Judæi extra Palestinam dispersi magis eam callebant quam Hebræicam.

Quæres 3° quid S. Jacobus intelligat per *tentationes*, dum ait, cap. 4, v. 2: *Omne gaudium existimate, fratres, cum in tentationes varias incidieritis*. — Resp. eum intelligere omnem afflictionem, præsertim verò persecutionem quam suo tempore fideles patiebantur à perfidis Judæis, aliisque infidelibus. Afflictio autem, uti et persecutio, idè vocatur tentatio, quia per eam Deus homines tentare, hoc est, probare solet, ut quales sint innolescat. Ita Christus, Luca 22, apostolos adhortans, ait: *Vos estis qui permanistis mecum in tentationibus meis*; et Paulus, ad Heb. 4, de Christo: *Tentatum per omnia*. Atque id etiam satis innuunt ipsemet Jacobus, dum infra ait: *Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, etc.*

Putat Estius quòd S. Aug., lib. 14 de Civ., cap. 9, doceat apostolum Jacobum per *tentationes* intelligere incitamenta carnis. Attamen id loco citato non habet S. doctor; nam tantum tractat de perturbationibus animi, et tentationibus in genere, quas in hæc vita patiuntur justi; et de his dicit: *Ut doleant in tentationibus, vident Petrum flentem. Ut gaudeant in tentatio-*

nibus, audiunt Jacobum dicentem: Omne gaudium existimate, etc.

Quæres 5° quo sensu, cap. 2, v. 10, dicatur: *Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus*. — Resp. sensum esse hunc: Quicumque, servatis cæteris Decalogi et Evangelii præceptis, unum transgressus fuerit, ita ut graviter peccet, qui omnium reus, qui violat charitatem, à quâ tota lex pendet, sive quia æquè privatur sine legis, ac si omnia præcepta violaret, ita ut observatio reliquorum mandatorum ipsi ad prædictum finem prodesse nequeat. Et ita exponit istum locum S. P. Aug., epist. 29, ubi hoc modo discurrit: *Unde fiet omnium reus, si in uno offendat qui totam legem servaverit? An fortè quia plenitudo legis charitas est, quâ Deus proximis diligitur, in quibus præceptis charitatis tota lex pendet et propheta, merito fit reus omnium qui contra illam facit, in quâ pendet omnia? Nemo autem peccat nisi adversus illam faciendo, quia, non adulterabis, non homicidium facies, non furaberis, non concupisces, et si quod est aliud mandatum, in hoc sermone recapitulatur, in eo quòd diligis proximum tuum tanquam teipsum. Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo autem legis est charitas. Nemo autem diligit proximum, nisi diligens Deum...; ac per hoc qui totam legem servaverit, si in uno offenderit, fit omnium reus, quia contra charitatem facit, unde tota lex pendet. Reus itaque fit omnium, faciendo contra eam in quâ pendet omnia; utpote in quâ connexa sunt, sicutque quasi unum integrum charitatis mandatum; charitas enim est forma legum et virtutum omnium.*

In idem redit interpretatio S. Thomæ, 1-2, q. 75, a. 1, ad 1, ubi ait quòd S. Jacobus loquatur de peccato ex parte aversionis à Deo, non ex parte conversionis ad creaturam, quia in unoquoque peccato homo se averitit à Deo, et contemnit omnium mandatorum legislatorem. Patet autem hunc esse verum et litteralem sensum, inquit Cajetanus, qui S. Jacobus mox sententiam suam probat ex identitate legislatore, dicens, v. 11: *Qui enim dixit: Non machaberis, dixit et: Non occides. Quod si non machaberis, occides autem, factus es transgressor legis*.

Neque tamen ex hoc loco sequitur omnia peccata mortalia esse paria, uti olim volebant Stoici, quia licet offendens in uno sit peccator omnium reus, non tamen æqualiter est reus ac si in omnibus offendisset. Unde nec æqualiter intensivè puniuntur, licet extensivè poena sit quoque æterna. Omnis igitur peccata delictit à rectâ viâ; sed alius alio potest longius aberrare; sicut distorto datur aliud distortus, ait S. Aug. Si autem peccatum præcisè spectetur quatenus adversatur charitati, magis etiam facit contra charitatem qui graviter peccat quam qui leviter, inquit Beda.

Quæres 6° de quo spiritu loquatur S. Jacobus, cap. 4, v. 3, ubi ait: *An putatis quia inanimiter Scriptura dicit: Ad invidiam concupiscit spiritus, qui habitat in vobis? nempè per fidem et gratiam. Veri etiam potest, inquit Fromondus (vid. supra), qui habitavit,*